

Kommunernas marknadskontroll på kemikalieområdet

Björn Jonsson och Mariana Pilevik
6 maj 2025

Agenda

- En ändamålsenlig kemikalietillsyn
- Vad marknadskontrollförordningen innebär för Kemikalieinspektionen och kommunerna
- Övergripande resultat från kommunernas utvärdering av sin marknadskontroll
- Utmaningar och utvecklingsmöjligheter
- Stöd vid planering av sin tillsyn
- På gång hos Kemikalieinspektionen.

En ändamålsenlig kemikalietillsyn i kommunerna

- Riskbaserad
  - Var får man mest riskminskning
- Behovsstyrd
  - Kan variera mellan kommuner beroende på storlek och relevanta objekt
  - Inventering behövs för framtagande av tillsynsplan
- Delta i nationella samverkansprojekt
  - Låg tröskel för ovana deltagare. Inkluderar webbutbildning, checklistor, mallar och stöd
- Alternativet är egna projekt med inriktning anpassad efter kommunens behov
  - Vägledningar och stödmaterial finns
  - Frågebrevlåda finns, stöd via mail och telefon
- Alla bidrag viktig grund för en tillräckligt omfattande kemikalietillsyn i Sverige som helhet

Varför kemikalietillsyn behövs

- Säkra produkter på marknaden
→ minskade risker för hälsa och miljö
- Hantera akuta risker men även bidrag till att minska vår sammanlagda exponering av farliga kemikalier som kan påverka oss på sikt
- Förutsättning för att svenska och europeiska företag inte ska utsättas för osund konkurrens från företag som inte tar hänsyn till lagstiftningen

Tillsynsbegreppet

Tillsyn är ett samlingsbegrepp som omfattar flera olika former av kontrollverksamhet. Hur tillsynen ska gå till och vilket ansvar och vilka befogenheter vi har regleras i olika lagstiftningar. Tillsyn på kemikalieområdet kan bedrivas som:

- **Miljöbalkstillsyn**
  - Nationell lagstiftning, användning m.m.
- **Kontroll enligt kontrollförordningen**
  - Kontroll av bl.a. växtskyddsmedel
- **Marknadskontroll enligt marknadskontrollförordningen**
  - Produktkontroll vid utsläppande på marknaden
  - Omfattar lagstiftningar uppräknade i bilaga till förordningen

Fler exempel finns på Tillsynswebben på kemi.se, under "Tillsynsansvar"

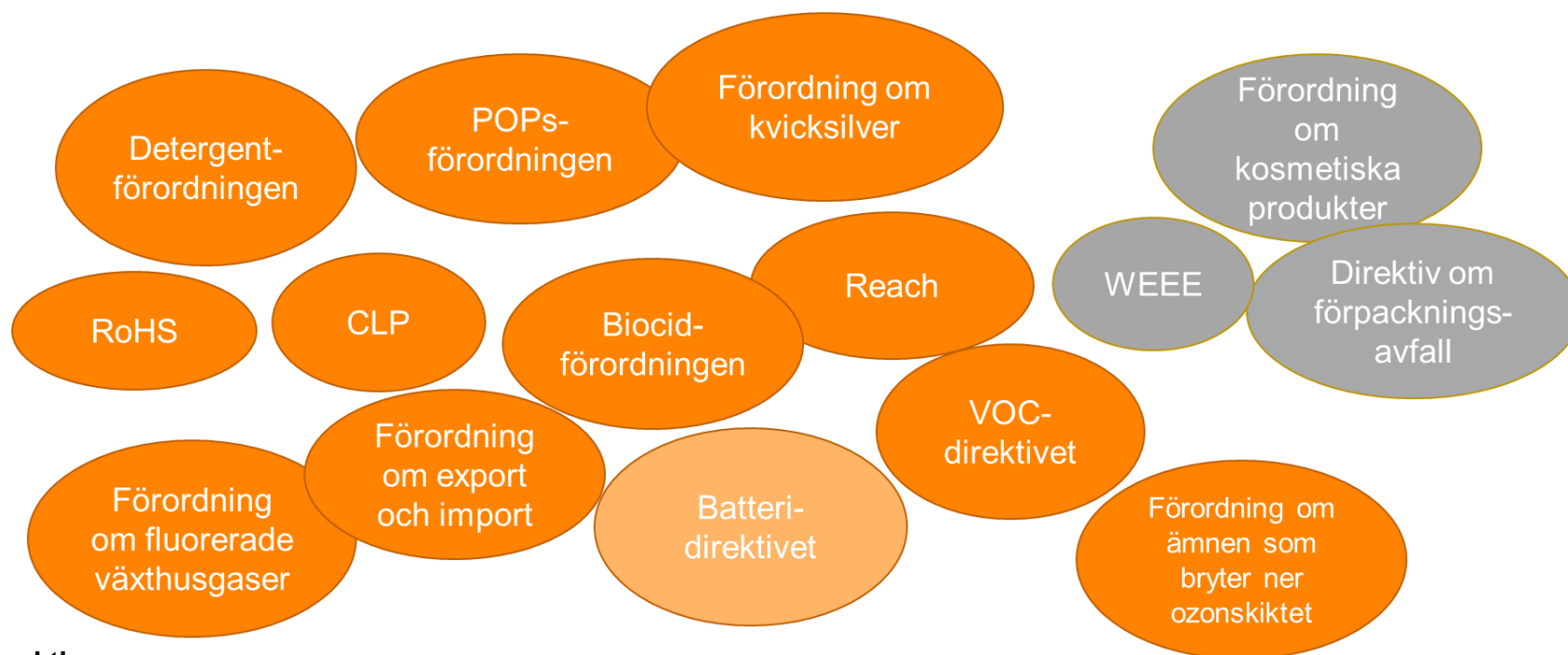
Förändringar med marknadskontrollförordningen

- Kemikalieinspektionen har ett huvudansvar för marknadskontroll på kemikalieområdet
- Kommunerna ska utföra marknadskontrolluppgifter utan att vara utpekade marknadskontrollmyndigheter
- Kommunerna ska årligen utvärdera sin marknadskontroll (senast 31 jan) enligt krav i miljötillsynsförordningen

Uppdelning av marknadskontrollansvar

- Kemikalieinspektionen har marknadskontrollansvar för alla led i distributionskedjan
- Kommuner har marknadskontrollansvar för icke primärleverantörer
- Kommuner har ett begränsat ansvar
  - utformning, märkning, innehållsförteckning, SDB och annan information

Överenskommelser

- Förslag på överenskommelser på remiss, föreslås träda i kraft 1 juli 2026.
- Under en begränsad tid
- Möjlighet att kontrollera primärleverantörer (som finns enbart i den kommunen)
- Möjlighet att göra kemiska analyser
- Kontrollerna ska i första hand omfatta produktkrav som även kan kontrolleras för icke primärleverantörer.

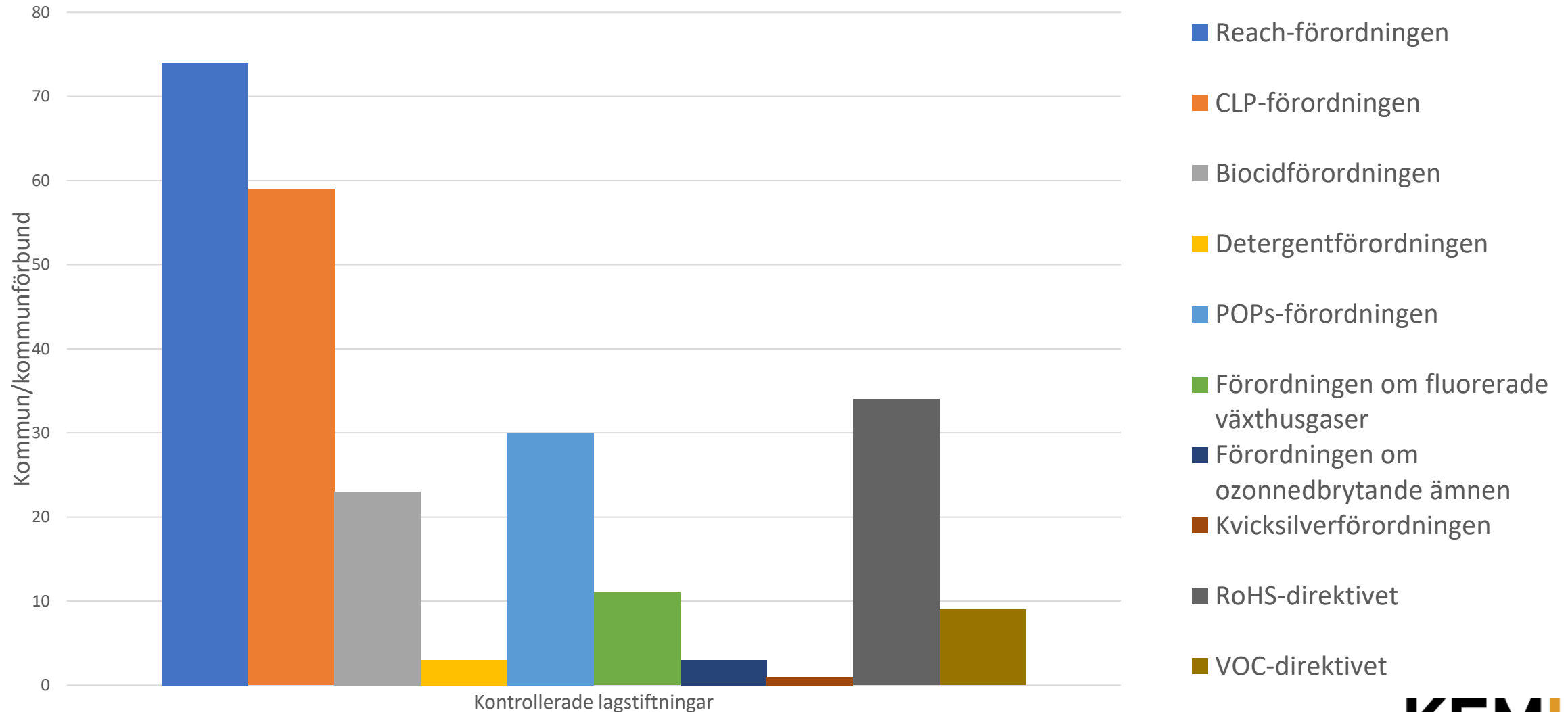

Utvärdering av marknadskontrollen, år 2024

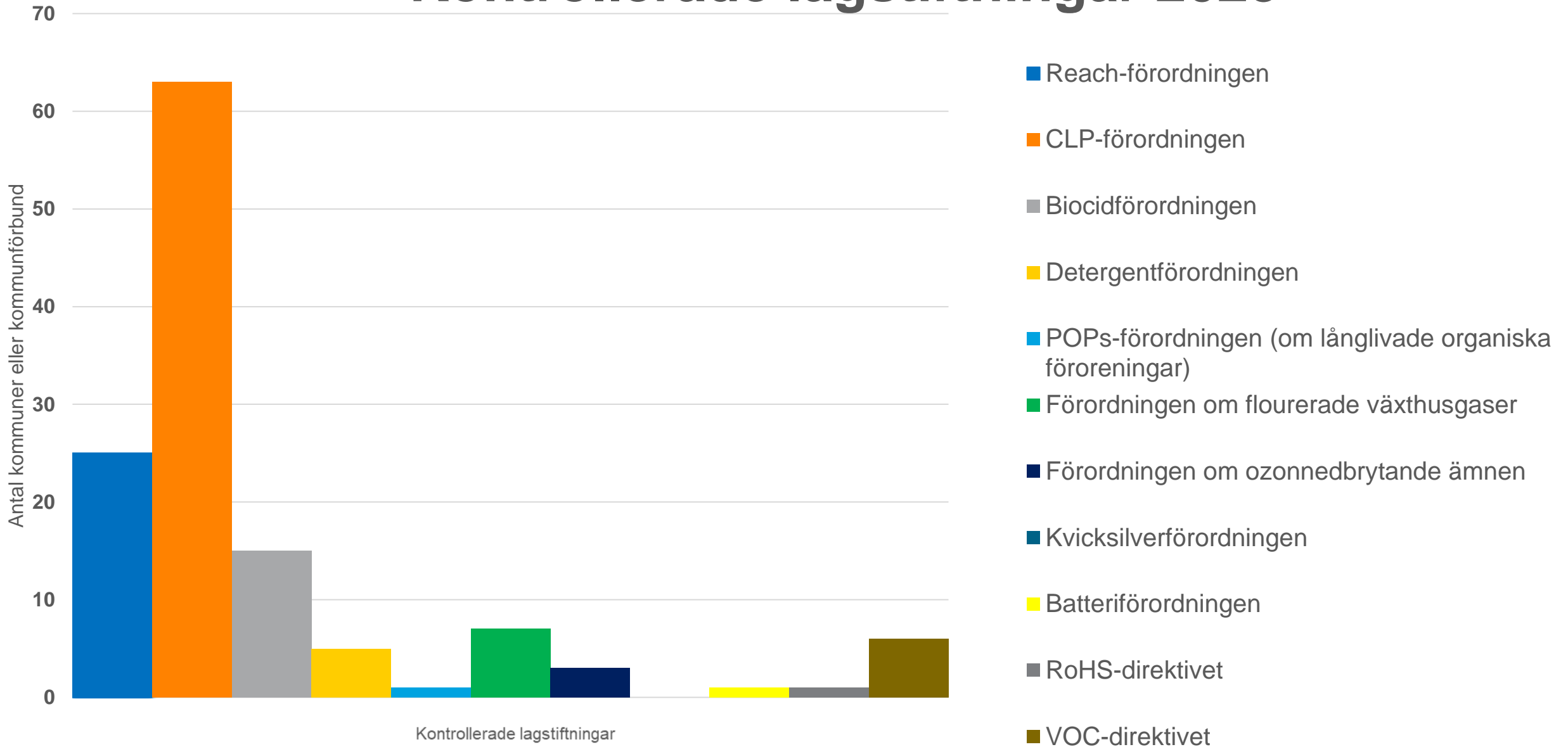
- Ökad svarsfrekvens från 80 % (232) till 87 % (252).
- Huvudsakliga faktorer som hindrar från att genomföra marknadskontroll
  - Resursbrist, personalbrist, personalomsättning, prioriterat annat, kompetensbrist.
- Vad skulle underlätta för er när ni ska genomföra marknadskontroll?
  - Flera som lyfter fram våra samverkansprojekt.
  - Checklistor

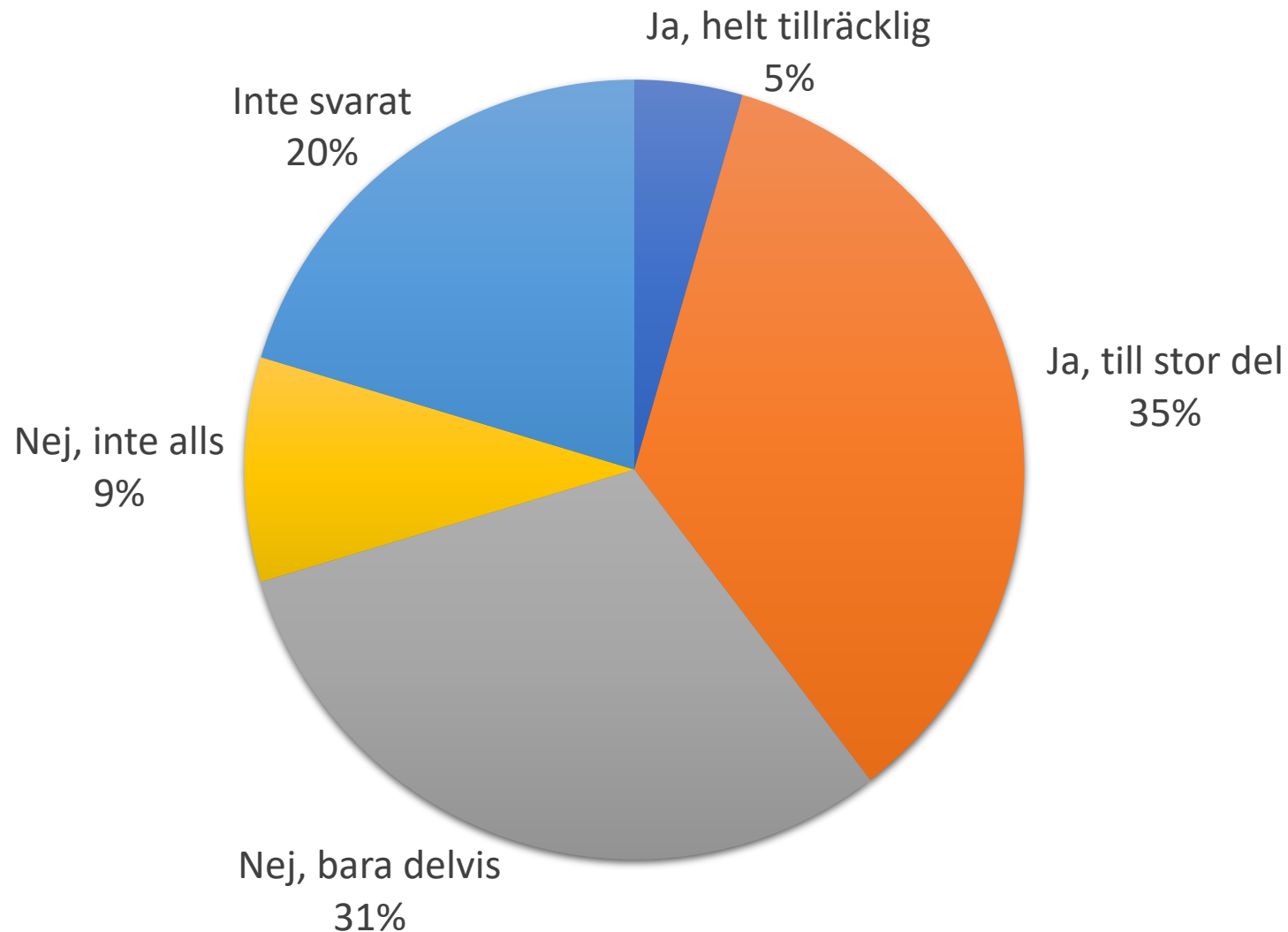
Kontrollerade lagstiftningar 2024

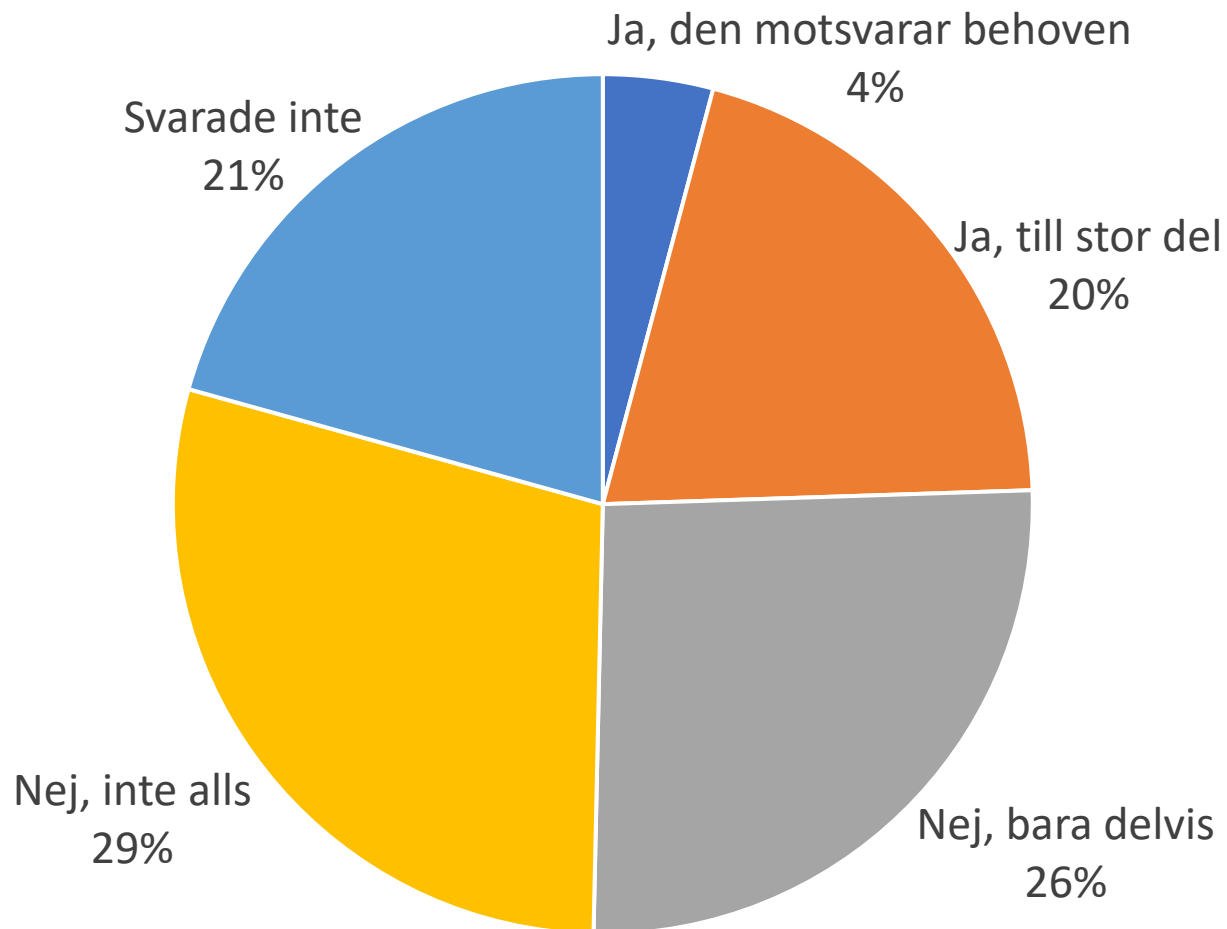
Kontrollerade lagstiftningar 2023

Egenskattning - finns tillräcklig kompetens för att kunna genomföra marknadskontroll på kemikalieområdet?

Egenskattning - Motsvarar genomförd marknads kontroll på området behoven ni ser i er kommun?

Vad vi har gjort sedan förra året

- Slagit ihop enkäten om utvärdering av marknadskontrollen med EU-rapporteringen.
  - Justerat ett par av svarsalternativen.
- Gått ut tidigt med information om kommande samverkansprojekt.
- Intervjuer med kommuner.

Utmaningar

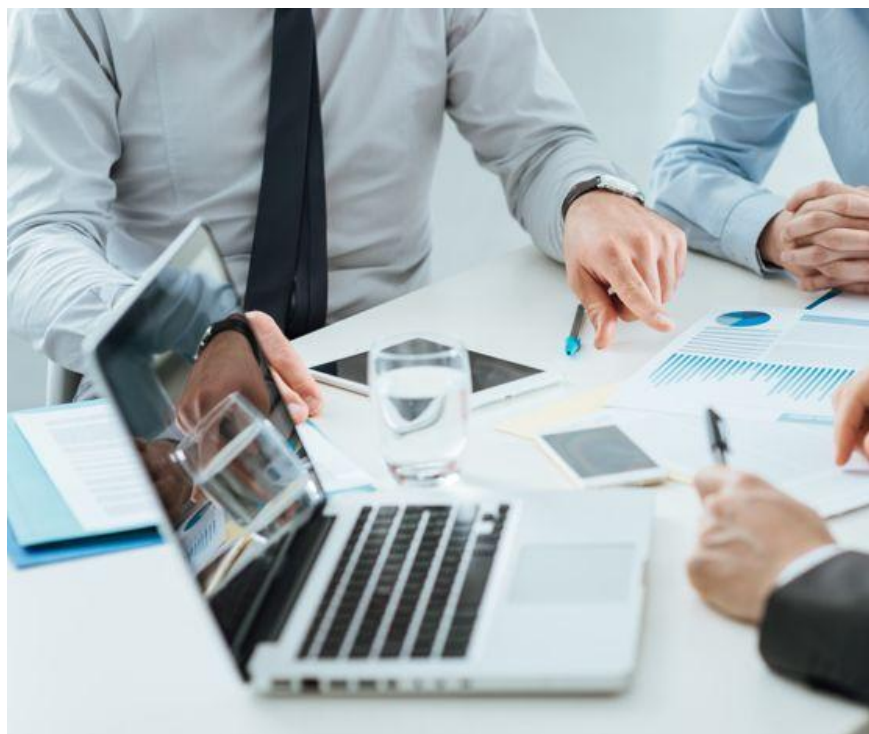
- Resursbrist
- Kompetensbrist
  - Upplevas som hög tröskel för ett område som kontrolleras sällan
  - Svårt att få tid till att åka på fysiska utbildningar
- Brist på objekt
- Tidigare:
  - Svårt att bedöma vad som är marknadskontroll och vad som är miljöbalkstillsyn
  - Inte uppdaterade taxor

Utvecklingsmöjligheter för den kommunala tillsynen?

- Det görs mycket. Men behovet av tillsyn är fortfarande stort.
  - Finns hjälp att få: skriftlig material, checklistor, samverkansprojekt, tveka inte att ta kontakt med oss. Vill man bli uppringd, så skriv det i mejlet.
- Få med marknadskontrollen i behovsutredningar och tillsynsplaner.
- Kommunernas marknadskontroll behövs.

Verktyg vid planering av er tillsyn

- Nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken (miljöbalksstrategin)
- Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)
- Plan för Kemikalieinspektionens tillsynsvägledning (TVL-planen)

På gång hos Kemikalieinspektionen

- **Samverkansprojekt bekämpningsmedel:**
  - inriktning på tillsyn av distributörer som säljer biocidprodukter.
  - uppstartsday **torsdagen den 4 september 2025.**
  - operativ fas mellan september och november 2025.
  - erbjuder webinarier under projektets gång för att ta upp aktuella frågor.
- **Plan för Kemikalieinspektionens tillsynsvägledning 2026-2027.**
  - publiceras hösten 2025.
  - kopplat till nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken.
  - aktiviteter utanför nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken.
- **Grundseminarium 14-15 oktober 2025.** I Sundbyberg.
  - anmälan skickas ut senare i vår.

KEMI

Kemikalieinspektionen
Swedish Chemicals Agency